31/03/2023

Έκλεψαν απότμημα λειψάνου του Αγίου Νικολάου από την Πάφο

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Κύπρου / Ι.Μ. Πάφου

Την κλοπή λειψανοθήκης που περιέχει τμήμα του ιερού λειψάνου του Αγίου Νικολάου από μοναστήρι, διερευνούν οι αστυνομικές αρχές στην επαρχία Πάφου.

Το γεγονός κατήγγειλαν στην Αστυνομία τα μέλη της Εκκλησιαστικής Επιτροπής του Ιερού Ναού της **Αγίας Μονής των Ιερέων**, που βρίσκεται μεταξύ των κοινοτήτων Στατός και Παναγιά της επαρχίας Πάφου.

Σύμφωνα με πληροφορίες, η κλοπή του λειψάνου εκτιμάται ότι διαπράχθηκε μεταξύ των ημερομηνιών 28-30 Μαρτίου 2023.

Η Αγία Μονή των Ιερέων

Ένα από τα αρχαιότερα Μοναστήρια της Κύπρου, βρίσκεται σε πολύ μικρή απόσταση βόρεια του χωριού Στατός της Πάφου και επίσης σε μικρή απόσταση από το χωριό Βρέτσια. Χωριό το οποίο είχε κτίσει η μία από τις 3 κόρες του Κινύρα, η **Βραίσια.** Πρόκειται για την Μονή των Ιερέων ή όπως αλλιώς ονομάζεται «**Αγία Μονή’**“.

Η Μονή των Ιερέων ή **Αγία Μονή** βρίσκεται μεταξύ του μοναστηριού της **Χρυσορροϊάτισσας,** από το οποίο απέχει 1 περίπου χιλιόμετρο και του χωριού Στατός. Όπως αναφέρει η ηλεκτρονική Κυπριακή εγκυκλοπαίδεια Polignosi.

Σύμφωνα με την παράδοση το μοναστήρι αυτό κτίσθηκε τον 4ο αιώνα μ.Χ. από τον άγιο Ευτύχιο και τον **άγιο Νικόλαο** που αργότερα έγινε επίσκοπος **Μύρων της Λυκίας.** Την πληροφορία για την ανέγερση της **Μονής των Ιερέων** από τους **αγίους Ευτύχιο** και **Νικόλαο** βρήκε ο **Εφραίμ ο Αθηναίος** σε «παμπάλαιο» μεμβράνινο χειρόγραφο που την εποχή του βρισκόταν στο σκευοφυλάκιο του μοναστηριού. Το κομμάτι του χειρογράφου που αναφερόταν στην ίδρυση της **Αγίας Μονής** δημοσίευσε ο **Εφραίμ** στην **Περιγραφήν της μονής Κύκκου** που εκδόθηκε στη Βενετία το 1751.

Image not found or type unknown

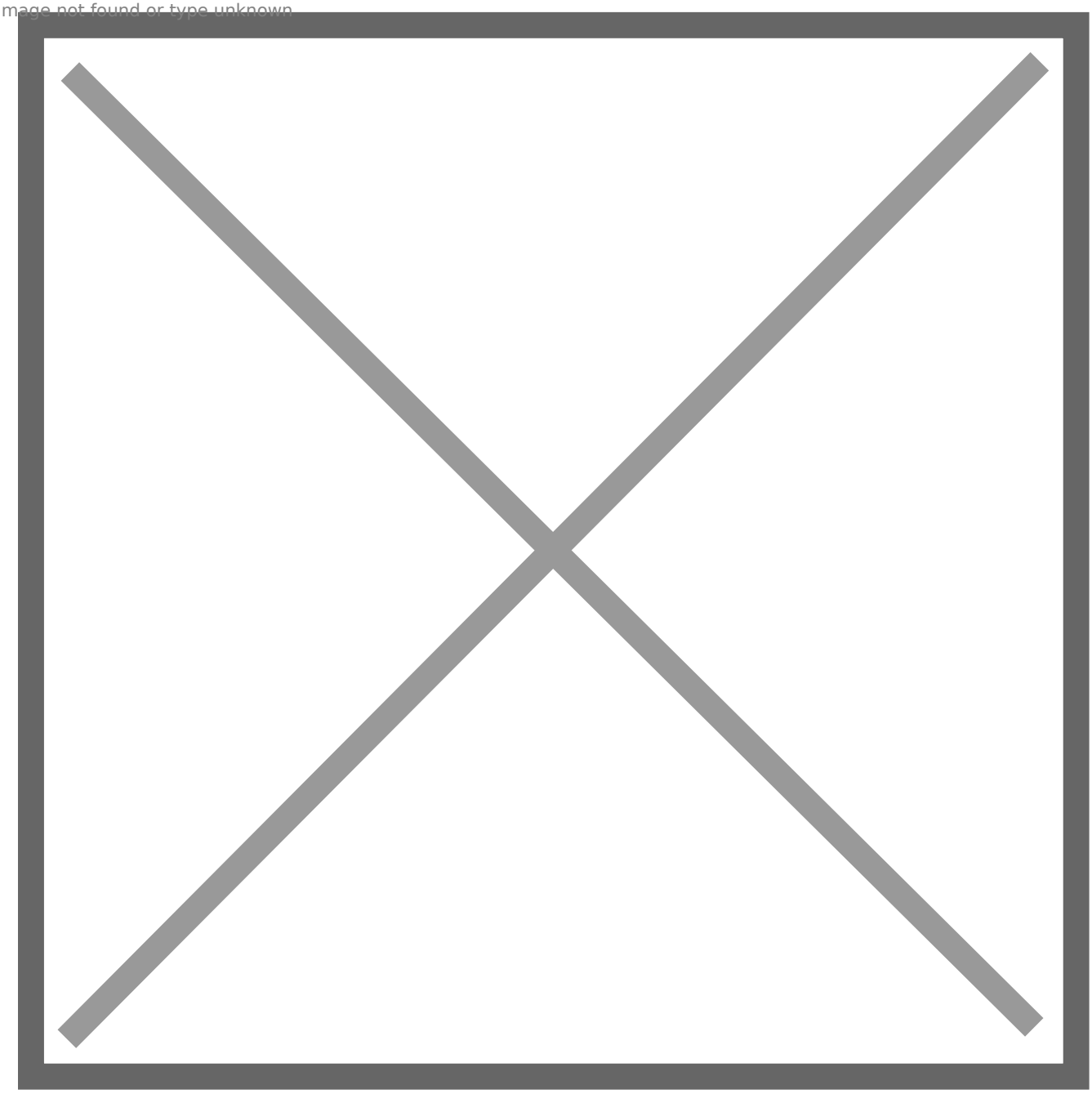

Αν και δεν έχουμε άλλη γραπτή μαρτυρία για την ίδρυση του μοναστηριού αυτού τον 4ο αιώνα, όμως έχουν διασωθεί στο μοναστήρι στοιχεία που μπορεί να ανεβάσουν την ιστορία του μοναστηριού στην Πρώιμη Βυζαντινή περίοδο. Τέτοια στοιχεία είναι η αψίδα της σημερινής εκκλησίας του μοναστηριού που διασώζει ημικυκλικό σύνθρονο και με φύλλα άκανθας, όπως και πεσσίσκοι παλαιοχριστιανικού τέμπλου διακοσμημένοι με φυτικό βλαστό επιπεδόγλυφης τεχνικής.

Εξάλλου σε περιορισμένη έρευνα που έγινε το 1964 βρέθηκε κάτω από τον σημερινό ναό αρχαιότερο δάπεδο και τμήμα τοίχου με μικρό τμήμα τοιχογραφίας. Προς επιβεβαίωση δε των πληροφοριών του χειρογράφου που διάβασε ο **Εφραίμ**

ότι η εκκλησία κτίσθηκε με πέτρες από τον ναό τῆς θεομάχου καί ἀκαθάρτου θεᾶς, ο D. G. Hogarth αναφέρει στο βιβλίο του **Devia Cypria** (London 1889) ότι κατά τη διάρκεια επισκευής της εκκλησίας το 1885 βρέθηκαν δυο επιγραφές στο συλλαβικό αλφάβητο που αναφέρουν ότι κτίσθηκε ναός προς τιμήν της **Ήρας** από τον **τελευταίο βασιλιά της Πάφου Νικοκλή**. Οι επιγραφές αυτές εντοιχίσθηκαν στον δυτικό τοίχο της εκκλησίας του μοναστηριού, όπου βρίσκονται μέχρι σήμερα.

Εξ άλλου παρεφθαρμένο το όνομα του αγίου Ευτυχίου σε Ευθύμιο διέσωσε ο **Λεόντιος Μαχαιράς** στη διήγησή του για τα γεγονότα του 1340 (ανακάλυψη του Σταυρού και ίδρυση ναού στον Άγιο Δομέτιο, παρ. 77).

Image not found or type unknown

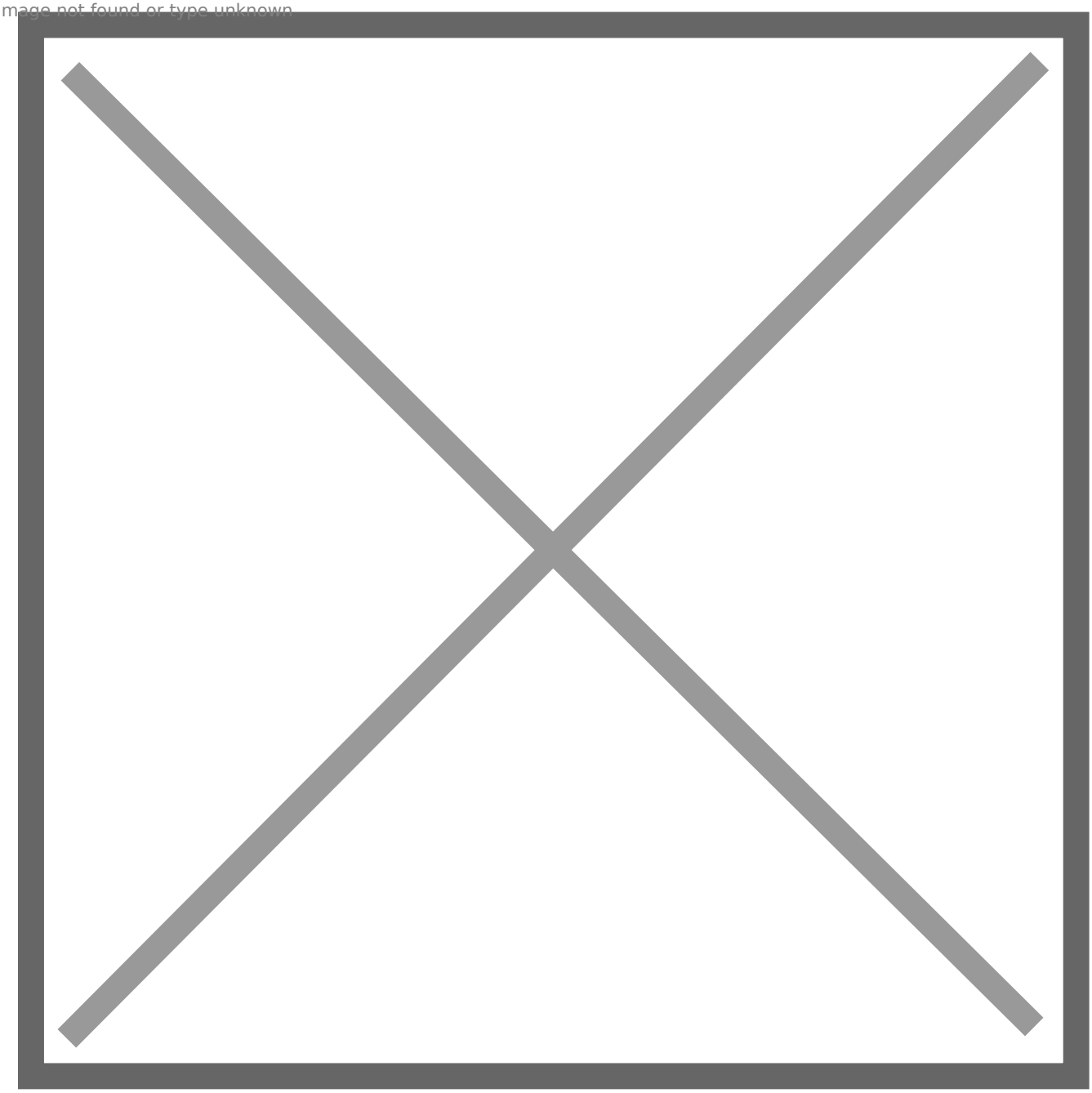

Τίποτε δεν είναι γνωστό για την ιστορία της **Μονής των Ιερέων** πριν από τον 10ο

αιώνα. Τον 10ο αιώνα το μοναστήρι υπήρχε και άκμαζε. Το χειρόγραφο Paris. Gr. 688 του 954. φαίνεται ότι αντιγράφηκε στη **Μονή των Ιερέων**, παρά τις επιφυλάξεις του J. Darrouzes. Το 963 επισκέφθηκε το μοναστήρι και έμεινε εκεί για μικρό χρονικό διάστημα ο άγιος **Αθανάσιος ο Αθωνίτης,** ιδρυτής της μονής της **Μεγίστης Λαύρας** του **Αγίου Όρους**. Τον 12ο αιώνα είναι γνωστό ότι το μοναστήρι των Ιερέων είχε εργαστήριο αντιγραφής χειρογράφων. Το χειρόγραφο Paris. Gr. 1588 που ανήκε στη Μονή των Ιερέων έχει διασώσει πολλά σημειώματα που αναφέρονται στο μοναστήρι από το τέλος του 13ου και σ’ όλο τον 14ο αιώνα. Από τα σημειώματα αυτά φαίνεται ότι άκμαζε το μοναστήρι την εποχή αυτή και εδέχθη και ως δωρεά από τον Φράγκο βασιλιά της Κύπρου το μετόχι του **Αγιοφροδίσι**. Κατά τη διάρκεια της **Φραγκοκρατίας** είχε τρία μετόχια, της Σάριας, του Αγιοφροδίσι και ένα στη **Λευκωσία**. Σύμφωνα με την έκθεση για την **Κύπρο,** που υποβλήθηκε στη **Βενετία** γύρω στα 1530, η Αγία Μονή είχε εισόδημα 200 δουκάτα.

Image not found or type unknown

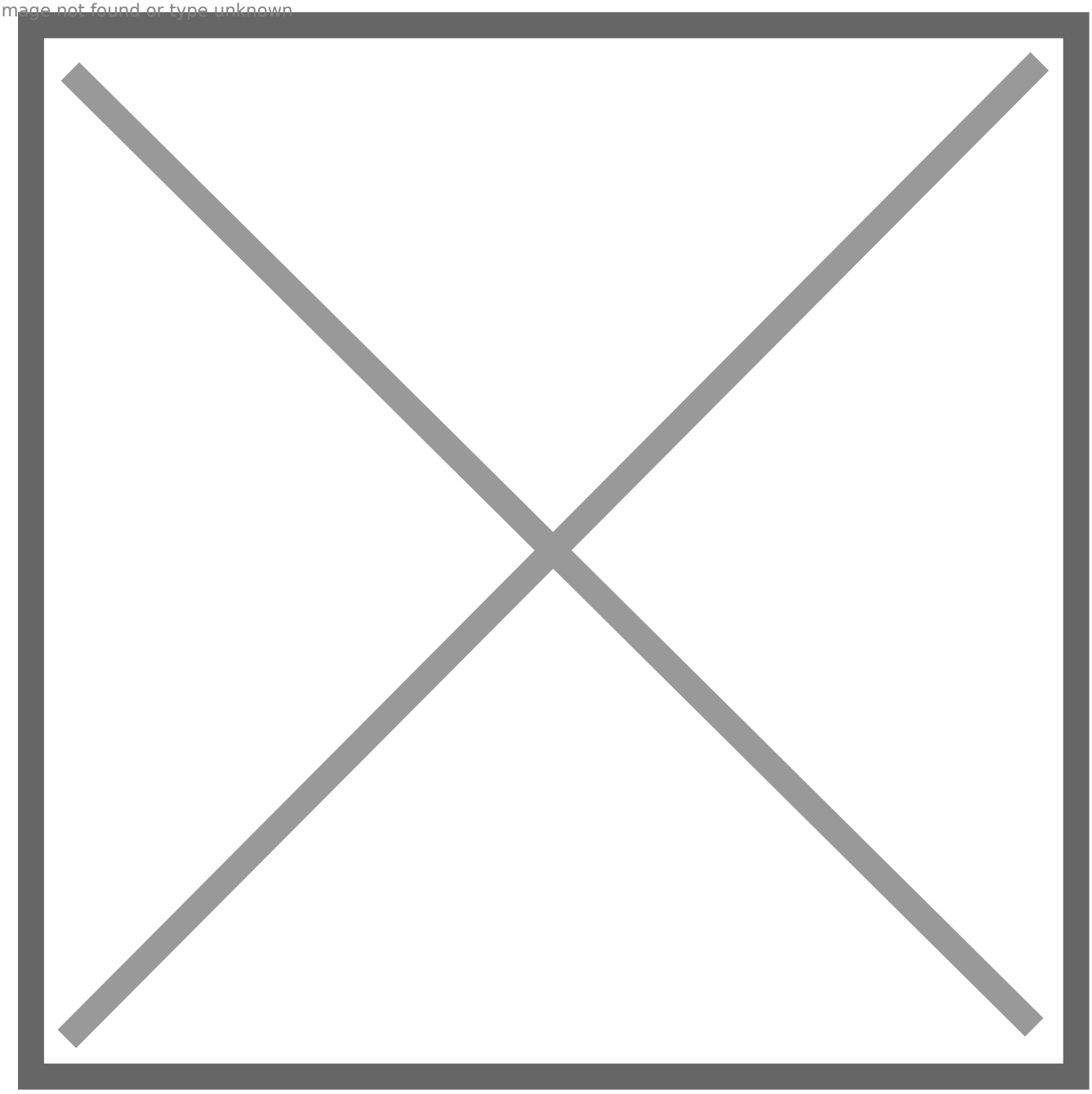

Μετόχι του Κύκκου

Κατά την Οθωμανοκρατία όμως παρήκμασε και έγινε μετόχι του Κύκκου ήδη κατά τον 17ο αιώνα. Σύμφωνα με επιγραφή χαραγμένη στους πωρόλιθους της δυτικής εισόδου της εκκλησίας του μοναστηριού το 1638 ο ηγούμενος **Κύκκου Νικηφόρος,** που αργότερα έγινε αρχιεπίσκοπος Κύπρου, αναφέρεται ως **Ἡγούμενος Κύκκου καί Μονῆς.** Το 1698 ο ηγούμενος Κύκκου Μελέτιος έκλεισε το κύριο μοναστηριακό οικοδόμημα που σώζεται σήμερα αλλά στη σχετική επιγραφή, στην είσοδο του μοναστηριού δεν αναφέρεται ως ηγούμενος Κύκκου και Μονής αλλά απλά **ηγούμενος Κύκκου.**

Σύμφωνα με τον Μπάρσκυ που επισκέφθηκε τη **Μονή των Ιερέων** το 1735, το μοναστήρι κυριεύθηκε από τους **Οθωμανούς** και έμεινε ακατοίκητο για πολλά χρόνια. Αργότερα το μοναστήρι του Κύκκου απέκτησε τη **Μονή των Ιερέων** και εγκατέστησε εκεί ένα οικονόμο και δυο τρεις μοναχούς. Το 1752, μετά τον εμπρησμό του μοναστηριού του **Κύκκου** τον προηγούμενο χρόνο, οι μοναχοί Κύκκου μετέφεραν την εικόνα της **Παναγίας του Κύκκου** στη Μονή των Ιερέων όπου και εγκαταστάθηκαν προσωρινά, όπως αναφέρει ο **Εφραίμ ο Αθηναίος.** Το 1820 ο ηγούμενος **Κύκκου Ιωσήφ** έκλεισε τα δωμάτια της νότιας πτέρυγας του μοναστηριού. Βαθμιαία όμως εγκαταλείφθηκε το μοναστήρι και τα κτήματά του ενοικιάζονταν είτε σε μοναχούς είτε αργότερα σε λαϊκούς.

Το **μοναστήρι των Ιερέων** αποτελείται από ένα διώροφο κτίριο, στη δυτική πλευρά, που σύμφωνα με τη σχετική επιγραφή κτίσθηκε το 1698 επί **ηγουμένου Κύκκου Μελετίου.** Το κτίριο αυτό ενώνεται με σειρά δωματίων, εν μέρει σε δυο ορόφους στη βόρεια πλευρά, που έχουν επισκευασθεί επανειλημμένα και έχασαν το χαρακτήρα τους. Στη νότια πλευρά υπάρχει σειρά ισογείων δωματίων που κτίσθηκαν το 1820 επί ηγουμένου **Κύκκου Ιωσήφ.** Τα τελευταία αυτά δωμάτια χρησίμευαν ως μαγειρείο, μαγκιπείο, τράπεζα και αποθήκες του μοναστηριού. Βορείως της εκκλησίας, που βρίσκεται στην ανατολική πλευρά του μοναστηριού, και στην προέκταση της βόρειας πτέρυγας βρίσκεται αυτοτελές δωμάτιο καλυμμένο με σταυροθόλιο που μπορεί να χρονολογηθεί στον 14ο αιώνα.

Η αρχιτεκτονική της εκκλησίας

Η εκκλησία του μοναστηριού είναι σήμερα δίκλιτη καμαροσκέπαστη, το νότιο κλίτος της οποίας καταλήγει στ’ ανατολικά σε αψίδα ημικυκλική εσωτερικά εγγεγραμμένη σήμερα σ’ ευθύ ανατολικό τοίχο. Τα δυο κλίτη χωρίζονται με τόξα που φέρονται από τρεις λίθινες κολόνες. Η εκκλησία έχει σήμερα εσωτερικές διαστάσεις 18Χ8 μ. περίπου χωρίς την αψίδα. Στο σημερινό όμως νότιο τοίχο της εκκλησίας σώζονται ενσωματωμένα τα κάτω τμήματα κιόνων, ενώ νοτιότερα σώζεται θεμέλιο τοίχου που συνεχίζεται μέχρι το θεμέλιο ορθογωνίου κτίσματος με αψίδες στη βόρεια και τη νότια πλευρά που βρίσκεται δυτικά της εκκλησίας.

Αν ληφθεί υπ’ όψιν η περιγραφή της εκκλησίας από τον Μπάρσκυ, φαίνεται ότι η εκκλησία αρχικά ήταν τρίκλιτη, καμαροσκέπαστη και κτίσθηκε στα ερείπια παλαιότερης βυζαντινής εκκλησίας που είχε νάρθηκα με δυο αψίδες όπως τα καθολικά της **μονής Χρυσοστόμου,** της μονής της Αψινθιώτισσας, της Ασίνου κ.ά. Και η βυζαντινή αυτή εκκλησία, ίσως του 12ου αιώνα, κτίσθηκε στα ερείπια παλαιοχριστιανικής βασιλικής της οποίας ενσωμάτωσε την αψίδα όπως και άλλες εκκλησίες της εποχής αυτής (Αχειροποίητος Αγγελόκτιστη, Κυρά κ.ά.) Πότε

καταστράφηκε η βυζαντινή εκκλησία δεν είναι γνωστό. Αν ληφθεί υπόψιν ότι στον δυτικό τοίχο, εσωτερικά, σώζεται κοσμήτης από άκανθα, όπως εκείνος του καθολικού του μοναστηριού του **Αγίου Νεοφύτου,** η βυζαντινή εκκλησία αντικαταστάθηκε από άλλη φραγκοβυζαντινή εκκλησία στις αρχές του 18ου αιώνα. Το 1638 ο ηγούμενος Κύκκου Νικηφόρος μετεσκεύασε τη φραγκοβυζαντινή εκκλησία σε τρίκλιτη καμαροσκέπαστη. Το 1885 λόγω καταστροφής του νότιου κλίτους η εκκλησία διαμορφώθηκε σε δίκλιτη, όπως είναι σήμερα. Μόνο όμως συστηματική έρευνα μπορεί να επαληθεύσει τις απόψεις που αναφέρονται πιο πάνω και να διαλευκάνει πολλά σκοτεινά σημεία της ιστορικής εξέλιξης τόσο του μοναστηριού όσο και του καθολικού του.

Εργασίες αναπαλαίωσης

Το μοναστήρι παρέμεινε εγκαταλειμμένο για πολλά χρόνια. Όμως μεταξύ των ετών 1984- 1995 έγιναν εκτενείς εργασίες αναπαλαίωσης και συντήρησής του, με φροντίδα και δαπάνη της **Μονής Κύκκου.** Εκτός από την αναπαλαίωση και συντήρηση του ναού και των σωζόμενων μοναστηριακών κτιρίων, προσετέθησαν και νέα βοηθητικά κτίρια, όλα με τοπικό πέτρωμα. Επίσης έγινε πλακόστρωση ολόκληρης της εσωτερικής αυλής, ενώ ολόγυρα επαναδημιουργήθηκαν κήποι με αμπελώνες και οπωροφόρα δέντρα.

Όταν ολοκληρώθηκε η πρώτη φάση των εργασιών εγκαταστάθηκε στο μοναστήρι αδελφότητα μοναχών **υπό τον ιερομόναχο Αθανάσιο, μετέπειτα ηγούμενο της Μονής Μαχαιρά και κατόπιν Μητροπολίτη Λεμεσού.** Η αδελφότητα παρέμεινε στο μοναστήρι το 1992 -1993. Στη συνέχεια, από το 1994 μέχρι το 1997, φιλοξενήθηκε αδελφότητα 8 καλογραιών. Αφού οι μοναχές αποχώρησαν, στο μοναστήρι στέλνονται για διαμονή, φροντίδα και τέλεση λειτουργιών μοναχοί από τη **Μονή Κύκκου.**